

SAVJET RTCG

Ombudsman RTCG

Podgorica, 24. 09. 2023.

Predmet: Zapisnik i mišljenje ombudsmana, na prigovor od 13. 09. 2023. koji je dostavio **Centar za građansko obrazovanje**.

Povod za dostavljanje prigovora je tekst na Portalu RTCG, objavljen 11. 09. 2023. godine.

Podnosilac prijave je naveo:

Na portalu RTCG je objavljen tekst "Pola vijeka od kobne nesreće na Maganiku" <https://rtcg.me/vijesti/drustvo/466318/pola-vijeka-od-kobne-nesrece-na-maganiku-.html> koji sadrži niz netačnih informacija, te uskraćuje javnost za važne činjenice o tom događaju. Naime, dokumentarac iz produkcije RTCG (koji je iste večeri emitovan na RTCG, a dostupan na:

https://www.youtube.com/watch?v=ivR4BbAzCmE&ab_channel=IVANMILJANOVICKOTO) ukazuje na niz drugačijih činjenica i daje potpuniji pogled u odnosu na tekst na portalu, a u koji nije očigledno uloženo ni minimum profesionalnog napora.

U tekstu na portalu stoji da se veza sa avionom izgubila u 10:21h, a u dokumentarcu RTCG-a u 09:31h.

U dokumentarcu RTCG-a se ističe (22:01) da je bilo 18 neidentifikovanih putnika, a u tekstu sa portala: "Niko od 35 putnika i šest članova posade nije preživio stravičnu eksploziju... ..I pored toga identifikovano je svega 26 tijela".

Na portalu RTCG-a se ne pominje sumnja da je u avionu bilo 42 putnika, a ne 41, te da nikada nije otkriveno ime 42-og putnika, a što se to temeljno pojašnjava u dokumentarcu.

U okviru teksta na portalu stoji: "Istragom je utvrđeno da su kontrolori leta u Titogradu svoj posao obavili po propisima, pa nije tražena ničija odgovornost za tragediju" što nije tačno. Slučaj Maganik su pratile brojne kontroverze, a pokrenut je sudski postupak protiv službenika u kontroli leta kada je riječ o bezbjednosnim protokolima. Dodatno, sami postupak obilježen je brojnim sumnjama koje i danas bacaju sjenu na tu tragediju (npr. da službenik u kontroli leta nije imao potrebnu dozvolu, znanje, te da instrukcije nisu bile u skladu sa stanjem na terenu). O propustima je detaljnije govorio Vukosav Balević (od 30:18). Za Portal RTCG ništa od tih činjenica ne postoji, iako je redakcija sve mogla naći u arhivi sopstvene kuće da se ovom pristupilo savjesno i da su se pratili novinarski standardi.

Imajući u vidu da se radi o jednoj od najvećih nesreća u crnogorskoj istoriji, nema sumnje da netačno, a onda nepotpuno izvještavanje o ovoj nesreći ne doprinosi izgradnji povjerenja u RTCG.

Uradak na portalu nije ispoštovao Načelo 1 - Kodeksa Novinara Crne Gore "Dužnost je novinara/novinarke da poštuje istinu i istrajno traga za njom, imajući uvijek u vidu pravo javnosti da zna i ljudsku potrebu za pravičnošću i humanošću."

Prekršena je i smjernica i 1.1 (Opšti standardi) "Novinari/novinarke su obavezni da, u profesionalnom smislu, preuzmu sve kako bi bili sigurni da objavljuju isključivo tačne informacije...", kao ni smjernica 1.2 (Tačnost), stavka A: "Prije objavljivanja izvještaja, novinar/novinarke treba da bude siguran/na da su preduzete sve odgovarajuće mjere kako bi se provjerila njegova tačnost. Novinari/novinarke moraju težiti da obezbijede cjelovite izvještaje o događajima i ne smiju prećutkivati ili potiskivati suštinske informacije"

Urednik Portala RTCG Marko Vešović je odgovorio:

Prigovor smatramo neosnovanim. U osnovi je tačno da je 11.septembra objavljen tekst o "Pola vijeka od tragedije na Maganiku".

Tekst koji je objavljen pomenutog dana bazira se na ranijem izvještavanju Portala RTCG o toj tragediji, a na to izvještavanje prema našim saznanjima podnosilac prigovora nije imao primjedbi. Čudi nas da se prigovor pojavio sada, a s obzirom da na ranije tekstove nije bilo reakcija.

Ne ulazeći u to da li je ili ne bilo istrage ili sudskog postupka protiv zaposlenih u kontroli leta, mi navodimo da ranije izvještavano da nije bilo sudskog postupka. Isto vazi i za tajming gubljenja veze. A kako na takve navode nije bilo reagovanja i ispravke navoda, novinar je postupajući dobronamjerno ponovio ranije objavljeno.

Ni urednik ni novinar ne bježe od odgovornosti za učinjeno ali smatraju da nema prostora za tvrdnje da se radi o propustu, posebno što se radi o mnogo puta ponovljenoj priči i podsjećanju na događaj koji se dogodio prije pola vijeka.

Kako do danas nije bilo ispravke navoda, postupali smo s uvjerenjem da su postojeće informacije tačne.

Redakcija Portala se obavezuje da će napraviti uporednu analizu ranijih tekstova, dokumentarca RTCG i već pomenutog teksta od 11.septembra i ispraviti greške ukoliko se uoče.

U prilogu je link teksta objavljenog 11.septembra 2020.godine, radi upoznavanja:

<https://rtcg.me/vijesti/drustvo/292219/olupina-i-danas-prica-o-tragediji.html>

ZAKLJUČAK OMBUDSMANA

Kao što je u prigovoru navedeno, RTCG je 2013. godine realizovao dokumentarac o pomenutoj avionskoj nesreći.

Na osnovu dostupnih podataka koje sam dobila od jednog od urednika emisije **Maganik 911**, Siniše Adamovića, sama priprema emisije trajala je više od pola godine. Pisani izvori koji su za emisiju korišteni su izvještaji glavnog istražitelja koji je istraživao i zaključio cio slučaj, arhiva RTCG sa izjavama svjedoka koji su se prvi našli na mjestu nesreće, kao i izjave novinara Bata Kokolja koji je o njoj izvještavao, tekstovi koje je u tom periodu objavio dnevni list Pobjeda, knjiga **Kad motori utihnu**, Zlatka Vraneša, tekstovi i izjave Vukosava Balevića, istražitelja vazduhoplovnih nesreća na teritoriji bivše SFRJ. Takođe, izjave svjedoka, kćerke pilota Maglića, pilota koji je posljednji prizemljio avion. Pola godine se tragalo za audio zapisom između kontrolnog tornja i pilota, međutim, budući da je od nesreće do realizacije dokumentarca prošlo puno vremena, pa su se u tom periodu desile geopolitičke promjene, došlo se samo do transkripta iz sudskih spisa, sa preciznim vremenom kada se sve dešavalo. Osim pomenutog, korištene su i izjave svjedoka koji su se nalazili na katunu u trenutku nesreće, spasioци koji su prvi stigli na mjesto nesreće, patolog koji je obavio obdukciju stradalih, itd...

Dakle, emisija Maganik 911 je kredibilan izvor informacija koje je novinar Portala RTCG mogao da koristi za tekst. Međutim, u nepotpisanom tekstu nijesu tačno navedene sve činjenice, čime je prekršen **član 4** Pravilnika o programskim principima i profesionalnim standardima RTCG (tačnost, provjeravanje činjenica i kredibilitet), kao i Načelo 1 Etičkog kodeksa Novinara Crne Gore.

PREDLOG SAVJETU

Da se prigovor uvaži.

Ombudsmanka RTCG

Danijela Popović

